

Brondocument financiële Q&A's regionale openbare lichamen

Laatste update: 18 maart 2024

Het ministerie van Justitie van Veiligheid (Programmadiirectie Oekraïne Pd OEK)/Nationale Opvang Organisatie voor Oekraïense ontheemden (NOO) actualiseert dit document regelmatig. Er kunnen geen rechten aan worden ontleend. Regionale openbare lichamen kunnen met hun vragen ook terecht bij PostbusNOO@minjenv.nl.

Regionale openbare lichamen vanaf 01 januari 2024

Wat is de bekostigingsregeling eerste opvang door regionale openbare lichamen?

De [Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door regionale openbare lichamen](#)¹ voorziet in een incidentele bijdrage aan regionale openbare lichamen voor de daadwerkelijk gemaakte kosten (meerkosten) die aanvullend worden gemaakt ten behoeve van de coördinatie en eerste opvang van ontheemden uit Oekraïne. Het betreft de inhoudelijke opvolger van het [Bekostigingsbesluit eerste opvang ontheemden Oekraïne door veiligheidsregio's](#).

Hoe verhoudt de Bekostigingsregeling eerste opvang door regionale openbare lichamen zich tot het Bekostigingsbesluit eerste opvang door veiligheidsregio's?

Het bestedingstijdvak van de (nieuwe) Bekostigingsregeling eerste opvang door regionale openbare lichamen loopt van 1 januari tot en met 31 december 2024. Het bestedingstijdvak van het (oude) Bekostigingsbesluit eerste opvang door veiligheidsregio's loopt van 1 maart 2022 tot en met 31 december 2023.

In het Bestuurlijk Afsprakenkader (hierna: BAK) zijn afspraken neergelegd voor het uitvoeren van de operationele coördinatie van de (eerste) opvang. Deze taak wordt door opgerichte gemeentelijke samenwerkingsverbanden overgenomen van de veiligheidsregio's. In de regio kan ervoor gekozen worden dat deze taak (tijdelijk) belegd blijft bij de Veiligheidsregio. Een Veiligheidsregio kan ook aangemerkt worden als een regionaal openbaar lichaam. Het doel en de invulling van de taak verandert niet. Doordat de veiligheidsregio's zich (gaan) terugtrekken moet de regionale samenwerking op een andere wijze worden vormgegeven. Voor de continuering van samenwerking en operationele coördinatie van de opvang worden samenwerkingsverbanden tussen gemeenten opgezet (of behouden) onder de verantwoordelijkheid van de colleges van B&W. Om de uitvoering van de nieuwe taakverdeling te bewerkstelligen is de [Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door regionale openbare lichamen](#) geïntroduceerd. Waar mogelijk is de wijze van bekostiging zoals neergelegd in [Bekostigingsbesluit eerste opvang ontheemden Oekraïne door veiligheidsregio's](#) gehandhaafd.

Aanvraag en verstrekking van specifieke uitkering

In afwijking van het (oude) bekostigingsbesluit eerste opvang door veiligheidsregio's is een aanvraag ter bekostiging van de werkelijk gemaakte totale kosten in de nieuwe bekostigingsregeling eerste opvang door de regionale openbare lichamen verplicht. Het aanvraagformulier hoeft niet door gemeenten te worden ingevuld. Dit doet het regionale openbare lichaam. De aanvraag dient met [dit aanvraagformulier](#) gedaan te worden.

Machtigingsformulier gemeenten

Het is noodzakelijk dat het regionale openbare lichaam gemachtigd wordt door gemeenten om deze aanvraag in te dienen en de verantwoording hiervan af te leggen.

Het machtigingsformulier is noodzakelijk voor aanvraag van een financiële uitkering door het regionale openbare lichaam. Elke gemeente vult, als onderdeel van een regionaal samenwerkingsverband, dit machtigingsformulier in en machtigt hiermee het regionale openbare lichaam om op basis van de nieuwe bekostigingsregeling te kunnen declareren bij het Rijk. Bij de aanvraag dient het machtigingsformulier te worden bijgevoegd. Het verlenen van een machtiging kan door het gebruik van het [machtigingsformulier](#).

¹ Een regionale openbaar lichaam kan ook een Veiligheidsregio zijn die de opvangtaak voorziet in 2024 en verder.

Wat gebeurt er als geen aanvraag ingediend wordt vóór 1 oktober van het betreffende boekjaar?

Indien de aanvraag niet of te laat wordt ingediend, worden de gemaakte kosten in principe *niet* vergoed. Er kunnen meerdere aanvragen ingediend worden, zolang deze vóór 1 oktober aangeleverd zijn.

Gezien de onvoorspelbaarheid van de instroom van ontheemden uit de Oekraïne kan het zo zijn dat gemeenten *in de periode oktober tot en met december niet-voorzien kosten maken, waardoor zij zonder het aanvragen van een voorschot in liquiditeitsproblemen kunnen komen. Daarom is in artikel 3, derde en vierde lid voorzien in de mogelijkheid om in voorkomende gevallen af te wijken van de datum van 1 oktober.*

Kunnen de regionale openbare lichamen, provincies en gemeenten bij (de verantwoording over) aanbestedingen voor de opvang van Oekraïners een beroep doen op dwingende spoed?

De overheid dient bij de uitgaven van het beschikbaar gestelde budget de regels met betrekking tot het staatssteun- en aanbestedingsrecht in acht te nemen. (Alleen) bij een crisissituatie kan bij een aanbesteding gebruik worden gemaakt van specifieke kaders binnen de bestaande (Europese) regelgeving. Door de crisissituatie kunnen overheden een beroep doen op dwingende spoed en hoeven niet de termijnen voor bepaalde procedures in acht te worden genomen.

Voor een beroep op dwingende spoed is het van belang dat er sprake is van onvoorziene gebeurtenissen voor de betrokken aanbestedende diensten. In het controledossier zorgt het regionale openbare lichaam voor een motivatie per opdracht. Dit is niet per definitie gekoppeld aan een bepaalde periode. Het conflict in Oekraïne, en daarmee de (samenstelling van de) instroom richting Nederland, blijft met grote onzekerheden omgeven. Per aanbesteding wordt gekeken en onderbouwd of de crisissituatie, en daarmee samenhangend de onvoorzien baarheid, van toepassing is. Naarmate de tijd vordert kan het zijn dat het spoedeisende karakter verandert. Daarom dient per geval beoordeeld te worden of er sprake is van onvoorzien baarheid.

Meer informatie over de versnelde procedure is te vinden op de webpagina van Expertisecentrum Aanbesteden PIANOo.

Hoe werkt de financiële verantwoording over de specifieke uitkering in 2024 op basis van het Bekostigingsregeling eerste opvang door regionale openbare lichamen op het moment dat veiligheidsregio de taak voor een aantal maanden voortzet?

De werkelijk gemaakte kosten in de periode *vóór* overdracht aan het regionale openbare lichaam door de veiligheidsregio('s) worden vergoed.

Beoogd is dat de aanvra(a)g(en) maar door één partij in het betreffende boekjaar wordt / worden ingediend. Dit is bij voorkeur het regionale openbare lichaam.

De desbetreffende veiligheidsregio die tijdelijk de opvangtaak in 2024 voortzet voor overdracht aan het regionale openbare lichaam, kan in dit geval vergoeding krijgen van het regionale openbare lichaam voor de periode dat de veiligheidsregio de werkzaamheden heeft verricht. Het regionale openbare lichaam kan zowel voor de eigen kosten als de kosten van de veiligheidsregio een aanvraag indienen en een voorschot ontvangen. Veiligheidsregio en het regionale openbare lichaam worden gevraagd hier onderling afspraken over te maken, zodat de continuïteit van de coördinatie en eerste opvangtaak niet in de knel komt.

Hoe werkt de financiële verantwoording over de incidentele bijdrage in 2024 op basis van het Bekostigingsregeling eerste opvang (A29 en A29B)

Medeoverheden (zoals gemeenten, provincies én veiligheidsregio's) moeten elk jaar aan de Rijksoverheid melden of en hoe ze (een) specifieke uitkering(en) hebben besteed. Dit doen zij via de methodiek SiSa (Single information, Single audit). Informatie over SiSa 2024 is [hier](#) te vinden.

Bij de regeling A29) Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Regionale openbare lichamen kunnen regionale openbare lichamen- een of meer taken belegd hebben bij gemeente(n) in hun regio, waar deze vervolgens kosten voor hebben gemaakt. Als dat het geval is, verantwoorden de medeoverheden in kwestie deze kosten via SiSa A29B

De Regionale openbare lichamen kunnen controleren of de medeoverheden zijn opgenomen op de verantwoordingslijst voor regeling A29B). De verantwoordingslijst 2024 is vanaf augustus 2024 [hier](#) te raadplegen. Zowel provincies en gemeenten als het regionale openbare lichaam kunnen bij de verantwoording in de knel komen als medeoverheden onterecht niet zijn aangemeld. Indien dat aan de orde is, wordt de regionale openbare lichamen gevraagd zo snel mogelijk contact op te nemen met PostbusNOO@minjenv.nl om te zoeken naar een oplossing.

Wanneer is er sprake van compensabele en niet-compensabele btw?

In de Wet Btw Compensatie Fonds staat wanneer er sprake is van compensabele btw. Dat is als:

- Het een overheids-/niet-ondernemerstaak betreft, waarbij niet in concurrentie kan worden getreden met marktpartijen;
- Aan de gemeente of provincie btw in rekening wordt gebracht;
- Aan de gemeente of provincie de prestatie wordt geleverd;
- Het géén verstrekking aan een individuele derde betreft, zoals bijvoorbeeld het geven van een computer aan een bijstandsgerechtigde;
- Het géén kosten betreft die gebruikt zijn voor vrijgestelde prestaties, zoals zorg, schuldhulpverlening, onderwijs en verhuur.

Als niet wordt voldaan aan één van bovenstaande voorwaarden dan wordt er geen btw gecompenseerd. In alle overige gevallen is er dus sprake van niet-compensabele btw.

Hieronder is weergegeven hoe het regionale openbare lichaam de kosten in het kader van het Bekostigingsregeling verantwoordt in SiSa 2024 en SiSa 2025. Beoogd is een verantwoordingswijze te formuleren die de gebruikers van de jaarrekeningen goed inzicht geeft in lasten en balansposities en die dubbele accountantscontrole voorkomt.

SiSa 2024 (ihkv verantwoording over 2024) onder SiSa-codering A29

1. Het regionale openbare lichaam verantwoordt de eigen lasten van het jaar 2024 in de SiSa-tabel in de jaarrekening en
2. Het regionale openbare lichaam verantwoordt geen lasten van de gemeente in de jaarrekening en in de Verantwoordingstabel.

SiSa 2024 (ihkv verantwoording over 2024) onder SiSa-codering A29B

1. Medeoverheden die middelen verstrekt hebben gekregen, verantwoordten hun bestedingen over het jaar 2024 aan het regionale openbare lichaam, provincie of gemeente waar zij de middelen van hebben ontvangen onder SiSa-codering A29B

In de SiSa-tabel in de jaarrekening

1. Het regionale openbare lichaam verantwoordt de lasten van de gemeente over 2024, zoals opgenomen in de SiSa-tabel van de gecontroleerde jaarrekening 2024 van de gemeente in de daartoe bestemde indicator in de SiSa-tabel in de jaarrekening.

Het regionale openbare lichaam kiest ervoor om de lasten van de gemeente over 2024 (zoals hierboven bedoeld) te verantwoorden via de Kassiersfunctie in de balans. Dat betekent dat deze lasten niet worden verantwoord als lasten in de jaarrekening 2025 van het regionale openbare lichaam, maar wel leiden tot een mutatie in de balans van het regionale openbare lichaam.

Deze mutatie luidt: de in 2024 vooruit ontvangen bedragen van JenV die zijn gepassiveerd in de balans van het regionale openbare lichaam, worden in de jaarrekening 2025 van het regionale openbare lichaam verminderd met het bedrag dat aan de gemeente (over 2024) wordt betaald.

Heeft bovenstaande wijze van verantwoording invloed op de accountantscontrole over 2024?

Deze verantwoordingswijze van gemeentelijke lasten leidt niet tot een mutatie in de lasten van de jaarrekening van het regionale openbare lichaam 2024 en heeft daarom geen invloed op de accountantscontrole.

De controle van de jaarrekening van een (grote) gemeente kan een veel grotere materialiteit hebben dan de controle van de jaarrekening van het regionale openbare lichaam. De accountant

van het regionale openbare lichaam kan in dat geval besluiten in 2025 geen aanvullende waarnemingen uit te voeren op de lasten van de gemeente over 2024, omdat deze al zijn gecontroleerd door de accountant van de gemeente en omdat de gemeentelijke lasten niet worden verantwoord als lasten in de jaarrekening 2025 van het regionale openbare lichaam. Verantwoording vindt in 2025 plaats via de kassiersfunctie.

De Verantwoordingsinstructie meerkosten' zoals die op 1 juli 2022 vanuit het ministerie van JenV onder veiligheidsregio's is verspreid, is voor het jaar 2024 (de Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door regionale openbare lichamen) *niet langer van toepassing.*

Heeft u vragen, mail deze naar PostbusNOO@minjenv.nl.

Veiligheidsregio's tot 1 januari 2024

Bekostigingsbesluit eerste opvang ontheemden Oekraïne door veiligheidsregio's.

Hoe werkt de financiële verantwoording over de incidentele bijdrage in 2023 op basis van het Bekostigingsbesluit eerste opvang (A18)?

Medeoverheden (zoals gemeenten, provincies én veiligheidsregio's²) moeten elk jaar aan de Rijksoverheid melden of en hoe ze (een) specifieke uitkering(en) hebben besteed. Dit doen zij via de methodiek SiSa (Single information, Single audit). Informatie over SiSa 2022 is [hier](#) te vinden, en over SiSa 2023 [hier](#).

Bij de regeling A18 *Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's* kunnen veiligheidsregio's- een of meer taken belegd hebben bij gemeente(n) in hun regio, waar deze vervolgens kosten voor hebben gemaakt. Als dat het geval is, verantwoordt de gemeente(n) in kwestie deze kosten via SiSa A18B.

De Veiligheidsregio's kunnen controleren of de gemeenten zijn opgenomen op de verantwoordingslijst voor regeling A18B. De verantwoordingslijst is te raadplegen via: <https://teverantwoordenregelingen.rijksoverheid.nl/>. Zowel gemeenten als -veiligheidsregio kunnen bij de verantwoording in de knel komen als de gemeente onterecht niet is aangemeld. Indien dat aan de orde is wordt de veiligheidsregio's gevraagd zo snel mogelijk contact op te nemen met PostbusNOO@minjenv.nl om te zoeken naar een oplossing.

Hieronder is weergegeven hoe de veiligheidsregio de kosten in het kader van het Bekostigingsregeling verantwoordt in 2024 en 2025. Beoogd is een verantwoordingswijze te formuleren die de gebruikers van de jaarrekeningen goed inzicht geeft in lasten en balansposities en die dubbele accountantscontrole voorkomt. Vragen kunt u altijd mailen naar PostbusNOO@minjenv.nl.

Het jaar 2024 (ihkv verantwoording over 2023)

1. De veiligheidsregio verantwoordt de eigen lasten van het jaar 2023
 - In de SiSa-tabel in de jaarrekening en
 - In de Verantwoordingstabel in het jaarverslag.
2. De veiligheidsregio verantwoordt geen lasten van de gemeente in de jaarrekening en in de Verantwoordingstabel.

Het jaar 2025 (ihkv verantwoording over 2023)

1. De veiligheidsregio verantwoordt de lasten van de gemeente over 2023, zoals opgenomen in de SiSa-tabel van de gecontroleerde jaarrekening 2023 van de gemeente:
 - In de daartoe bestemde indicator in de SiSa-tabel in de jaarrekening en
 - In de daartoe bestemde regel van de Verantwoordingstabel in het jaarverslag.

De veiligheidsregio kiest ervoor om de lasten van de gemeente over 2023 (zoals hierboven bedoeld) te verantwoorden via de Kassiersfunctie in de balans. Dat betekent dat deze lasten niet worden verantwoord als lasten in de jaarrekening 2024 van de veiligheidsregio, maar wel leiden tot een mutatie in de balans van de veiligheidsregio.

Deze mutatie luidt: de in 2023 vooruit ontvangen bedragen van JenV die zijn gepassiveerd in de balans van de veiligheidsregio worden in de jaarrekening 2024 van de veiligheidsregio verminderd met het bedrag dat aan de gemeente (over 2023) wordt betaald.

Heeft bovenstaande wijze van verantwoording via A18B invloed op de accountantscontrole over 2023?

Deze verantwoordingswijze van gemeentelijke lasten leidt niet tot een mutatie in de lasten van de jaarrekening van de veiligheidsregio 2023 en heeft daarom geen invloed op de accountantscontrole.

² Een veiligheidsregio is een openbaar lichaam dat is ingesteld op grond van hoofdstuk 1 van de wet gemeenschappelijke regelingen ([wetten.nl - Regeling - Regeling informatieverstrekking sisa - BWBR0029251 \(overheid.nl\)](#))

In 2024 stelt de accountant vast dat het bedrag, zoals opgenomen in de SiSa-tabel A18B van de gecontroleerde jaarrekening 2023 van de gemeente, door de veiligheidsregio is doorbetaald aan de gemeente en door de veiligheidsregio in mindering is gebracht op de vooruit ontvangen bijdrage van JenV in de balans van de veiligheidsregio. Voor de inhoudelijke getrouwheid en rechtmatigheid van de gemeentelijke lasten maakt de accountant van de veiligheidsregio gebruik van de controleverklaring en het verslag van bevindingen (t.a.v. SiSa) van de accountant van de gemeente over 2023.

De controle van de jaarrekening van een (grote) gemeente kan een veel grotere materialiteit hebben dan de controle van de jaarrekening van de veiligheidsregio. De accountant van de veiligheidsregio kan in dat geval besluiten in 2024 geen aanvullende waarnemingen uit te voeren op de lasten van de gemeente over 2023, omdat deze al zijn gecontroleerd door de accountant van de gemeente en omdat de gemeentelijke lasten niet worden verantwoord als lasten in de jaarrekening 2024 van de veiligheidsregio. Verantwoording vindt in 2024 plaats via de kassiersfunctie.

Hoe verhoudt de verantwoording via SiSa zich tot de 'Verantwoordingsinstructie 2022 meerkosten VR' zoals die op 1 juli 2022 vanuit het ministerie van JenV onder veiligheidsregio's is verspreid?

De verantwoordingsinstructie is alleen van toepassing op de verantwoording over de jaren 2022-2023, oftewel voor de verantwoording van het (oude) Bekostigingsbesluit eerste opvang ontheemden Oekraïne door veiligheidsregio's. De bedoeling van de verantwoordingsinstructie is om een normenkader en een afbakening rondom het begrip 'meerkosten' te geven. Daarnaast bevat de verantwoordingsinstructie een format voor de verantwoording, met daarin een viertal categorieën. Dit zijn ook de categorieën die zijn opgenomen in de SiSa verantwoording over 2022 en 2023. De veiligheidsregio kan de opzet van het format uit de verantwoordingsinstructie dus gebruiken voor het invullen van de SiSa.

De verantwoordingsinstructie is voor het jaar 2024 (de Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door regionale openbare lichamen) niet langer van toepassing.